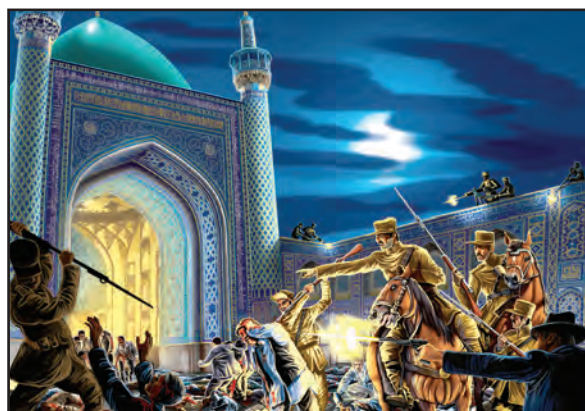

روایتی تصویری از جنایت بزرگ پهلوی

کشیدن چادر از سر زنان در کوچه و خیابان
از آن به بعد، کشیدن چادر از سر زنان هاشدت گرفت. اما بسیاری از بانوان ایران طی هفت سالی که تا پایان سلطنت رضاشاه طول کشید، استقامت کردند و جز به ضرورت از خانه خارج نشدند. چه بسیار مادرانی که وحشت و اضطراب در کوچه‌ها سقط جنین کردند و چه بسیاری زنانی که در خیابان‌ها چادرشان کشیده شد و از غصه و ناراحتی دق کردند. در آن سال‌های وحشت و دیکتاتوری، رضاشاه گرچه توانست با تهدید و شکنجه دل‌های بسیاری را سخت و به وحشت اندازد، اما دل زنان محجبه را هرگز.

خاک سپاری شهیدان و مجروحان در گورهای دسته جمعی
صدای مسلسل‌ها که قطع شد، سکوت و وحشتناکی فضای شهر را پر کرد. گورهای دسته جمعی را آماده کرده بودند تا شهیدان و مجروحان این فاجعه را در خود جای دهد. همه را به گور سپردند، حتی آن‌ها که با ناله‌هایشان فریاد می‌زدند. گفته می‌شود آن شب حدود دو هزار نفر بازداشت شدند و به زندان انتقال یافتند.

۱ به سلطنت رسیدن رضا خان
با پیروزی انقلاب کمونیستی در روسیه، روس‌ها مشغول انقلاب‌بشان شدند و دست انگلیسی‌ها در ایران باز تر شد. رضاخان اسفند ۱۲۹۹ با همکاری انگلیسی‌ها کودتا کرد و بالاخره اردیبهشت ۱۳۰۵ به تاج و تخت ایران دست پیدا کرد و سلطنت از قاجار به پهلوی تغییر یافت.

۲ اعتراض به حضور بی حجاب خانواده شاه در حرم حضرت معصومه (س)
مر داد ۱۳۰۶ آغاز شکل‌گیری سیاست تغییر لباس بود. هیئت‌وزیران با مصوبه، کارمندان دولت و شاگردان مدارس را موظف به پوشیدن لباس متحدالشکل کرد. نوروز ۱۳۰۷ خانواده شاه، بی حجاب وارد حرم حضرت معصومه (س) شدند. همه شگفت‌زده بودند. شیخ محمد تقی بافقی، مجتهد شجاعی که سابقه درگیری با رضاخان پیش از سلطنتش را هم داشت، به حرم رفت و به خانواده شاه اعتراض کرد. اما رضاخان خشمگینانه به قم آمد و شیخ محمد تقی را در صحن حرم فلک کرد تا ضرب شستی به علما و مردم نشان بدهد. کشف حجاب خانواده شاه و فلک شدن شیخ محمد تقی بافقی، خشم پنهان مردم از رضاخان را به اوج رساند.

۳ جلسات علما و روحانیان مشهد
اعتراضات مشهد نیز شکل گرفته بود. رفت و آمد مردم به بیت علما، نشان از ایستادن یک اعتراض گسترده مردمی داشت. در منزل آیت‌ا...ار دبیلی، تصمیم بر این شد تا آیت‌ا...قمی به تهران برود و با شخص شاه وارد مذاکره شود.

۴ تجمع مردم در مسجد گوه‌رشاد
آیت‌ا...قمی در سفر به تهران دستگیر شد. این خبر که به مشهد رسید، شتاب تحولات هم‌بالا گرفت. نامه‌ای به رضاخان نوشته شد و ۱۵۰ نفر از علما و کسبه و افراد بانفوذ، آن را امضا کردند. تجمعات کم‌کم از منزل علما به حرم کشیده شد و مردم زیادی در مسجد گوه‌رشاد تجمع کردند. خواسته مردم دو چیز بود: یکی این که آیت‌ا...قمی هر چه زودتر آزاد شود و دیگر این که سیاست‌های تحمیلی دولت لغو شود.

۵ فرمان رضاشاه برای پایان دادن به تحسن و اعدام متحصنین
با بالا گرفتن اعتراضات، اولین درگیری آغاز شد. مأموران دست به اسلحه بردند. ۱۰-۱۵ نفر از مردم را کشتند و عده‌ای را زخمی کردند. خبر تجمع مردم، لحظه به لحظه به تهران تلگراف می‌شد. رضاخان خودش نشسته پای تلگراف و دستور قتل عام مردم را مخابره می‌کرد. در این میان، چند نفر از علما پادرمیانی کردند تا بدون خون‌ریزی تحسن تمام شود. رژیم به دنبال کسی می‌گشت که فرمان رضاشاه را اجرایی کند اما کسی جرئت اهانت به آستان مقدس رضوی را نداشت. در نهایت، پیاده نظام ارتش وارد عمل شد.

۶ حمله به مردم در مسجد گوه‌رشاد
قبل از حمله، رضاشاه پرسیده بود تعداد متحصنین چند نفر هستند؟ گفته بودند چند هزار نفر. او هم دستور داده بود که همه محکوم به اعدام هستند و تا فردا صبح، لشکر خراسان باید کار متحصنین را پایان دهد. ساعت ۱۲ شب ۲۱ تیرماه ۱۳۱۴ عملیات نظامی آغاز شد. همه راه‌های فرار بسته شده بود. سربازان دو دسته شدند: یک دسته به فرماندهی سرگرد علیرضا بهرامی از طریق بازار به پشت مسجد رفتند تا مردم متفرق نشوند. دسته دیگر از صحن نوو پایین پارتفتند و شروع به تیراندازی کردند.